

Predlog:
Tačka:

INSTRUMENTI FINANSIJSKE PODRŠKE za 2011. g.

II

**Investiciono-razvojni fond
Crne Gore A.D.**

Januar, 2011. godine

SADRŽAJ:

Uvod	3
Opšta načela.....	4
1. Kreditne linije Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore.....	5
1.1. Kreditne linije posredstvom i uz garancije poslovnih banaka.....	5
1.2. Direktni kreditni aranžmani.....	7
1.3. Odobravanje dugoročnih sredstava finansijskim institucijama kako bi se povećao potencijal za odobrenje kredita	8
2. Garancije.....	9
3. Kriterijumi za selekciju projekata	9
4. Finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata	10
5. Posebne stimulacije	11

UVOD

Osnovu za pisanje ovog dokumenta čine strateška dokumenta za 2011. godinu Godišnji plan rada i Finansijski plan za 2011 godinu Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore. Pored ostalih aktivnosti Godišnjim planom rada definisan je okvir za nastavak investicione aktivnosti IRF-a. Pomenuti okvir za nastavak implementacije finansijskih mjera podrške određen je kroz:

- Kreditne linije;
- Garancije;
- Finansiranje infrastrukturnih i ekoloških projekata.

U narednom dijelu definisaće se korisnici i konkretni uslovi po pojedinim proizvodima

OPŠTA NAČELA

Korisnici dugoročnih kredita posredstvom poslovnih banaka, direktnih kreditnih aranžmana i dugoročnih garancija ne mogu biti preduzeća koja imaju dospjelih, a neplaćenih poreza.

Aktivni korisnici kredita i garancija IRF-a mogu ponovo aplicirati za dodatna sredstva s tim što će se voditi računa da ukupna izloženost po osnovu kredita i garancija prema jednom klijentu bude u skladu sa njegovim bilansnim pokazateljima, **a maksimalno 500.000 €.**

Finansijska podrška se neće odnositi na refinansiranje postojećih kreditnih zaduženja potencijalnih korisnika kredita.

Finansijska podrška se neće odobravati u sljedeće svrhe:

- Proizvodnja i prodaja vojne opreme ili usluga;
- Učešće u projektima kojima se krše međunarodno priznata prava radnika, uključujući bezbjednost na radu, pravila i procedure u Crnoj Gori;
- Bilo koja aktivnost koja se smatra nezakonitom ili štetnom po okolinu i opasnom za ljudsko zdravlje: Igre na sreću; Duvan; Alkoholna pića (izuzev proizvodnje vina i voćnih rakija);
- Ljekovi u dijelu distribucije;
- Bankarstvo i osiguranje;
- Trgovina (u dijelu finansiranja obrtnih sredstava);
- Građevinarstvo (u dijelu izgradnje gotovih stambeno-poslovnih jedinica);
- Trgovina valutama i hartijama od vrijednosti;
- Nemoralne i nelegalne aktivnosti.

Korisnici finansijske podrške (u dijelu finansiranja investicionih projekata) IRF-a ne mogu biti preduzeća koja su dobila kredite po povoljnijim uslovima od bankarskog sektora, a na osnovu garancija koje je obezbijedila Vlada Crne Gore.

Da bi koristili finansijsku podršku (izuzev faktoringa) MSP moraju biti u 100% privatnom vlasništvu (preduzeća koja su u djelimičnom vlasništvu Investicionih fondova neće biti predmetom podrške).

1. KREDITNE LINIJE INVESTICIONO-RAZVOJNOG FONDA CRNE GORE

1.1. Kreditne linije posredstvom i uz garancije poslovnih banaka

Realizovaće se po ustaljenoj šemi saradnje sa poslovnim bankama. Pravila koja će važiti u ovoj kreditnoj liniji su:

- Mogućnost saradnje sa svim poslovnim bankama;
- Obaveza učešća poslovne banke – minimum 30% u ukupno odobrenim sredstvima;
- Korisnici: svi organizacioni oblici koje predviđa Zakon o privrednim društvima (start up i već postojeća preduzeća) u privatnom vlasništvu;
- Namjena sredstava: 80% kreditnih sredstava IRF-a može se upotrijebiti za nabavku osnovnih sredstava, dok se najviše 20% sredstava IRF-a može biti upotrijebljeno za obrtna sredstva (izuzev kod kratkoročnih kredita gdje se cjelokupan kredit može iskoristiti za obrtna sredstava);
- Garancije: mjenice i mjenična ovlašćenja banke.

U slučaju realizacije projekta posredstvom i uz garancije poslovnih banaka investitor dostavlja sljedeću dokumentaciju:

- Investicioni program u skladu sa propisima banke, a ovjeren od strane podnosioca zahtjeva za kredit;
- Rješenje o upisu u sudski registar, odnosno registar nadležnog opštinskog organa;
- Rješenje o registraciji za PDV;
- Obavještenje o razvrstavanju preduzeća – Izvod iz registra Zavoda za statistiku;
- Karton deponovanih potpisa;
- Komplet obrazaca za godišnje račune (Bilans stanja, Bilans uspjeha, Bilans novčanih tokova – za posljednje dvije godine);
- OPD1 obrazac za posljednji mjesec ovjeren od Poreske uprave – kao dokaz broja zaposlenih radnika;
- Profakture za nabavku opreme – predračune za izvođenje građevinskih radova.

Stručna služba zadržava pravo zahtijevanja dodatne dokumentacije.

a) Dugoročni investicioni krediti

Kreditna linija koja se realizuje posredstvom i uz garancije poslovnih banaka nastavak je kreditne aktivnosti iz 2010 godine. Riječ je o mehanizmu gdje banke garantuju Fondu povraćaj sredstava po svakom kreditnom aranžmanu pojedinačno.

Fond će finansirati do 50 % ukupne predračunske vrijednosti investicije (dok je ostalih 50% u obavezi da obezbijedi sam korisnik kredita iz sopstvenih ili bankarskih izvora). U odobrenim kreditnim sredstvima, IRF može participirati do 70%, a ostatak finansira banka, shodno svojoj poslovnoj politici.

Ovom kreditnom linijom Banka u saradnji sa IRF-om kreditiraće projekte u sljedećim djelatnostima:

- *Proizvodnja;*
- *Poljoprivreda;*
- *Proizvodnja hrane;*
- *Turizam i ugostiteljstvo;*
- *Usluge.*

DJELATNOST	IZNOS KREDITA IRF-A	GRACE PERIOD	ROK OTPLATE (NE UKLJUČUJE GRACE PERIOD)	KAMATNA STOPA (OD ČEGA 3% PRIPADA BANCII)
Proizvodne djelatnosti	do 400.000 €	do 12 mjeseci	do 72. mjeseci	5,75% godišnje
Poljoprivreda	do 400.000 €	do 24 mjeseca	do 72. mjeseci	5,25% godišnje
Proizvodnja hrane	do 400.000 €	do 12 mjeseci	do 72. mjeseci	5,5 % godišnje
Turizam i ugostiteljstvo	do 400.000 €	do 12 mjeseci	do 72. mjeseci	6 % godišnje
Usluge¹	do 300.000 €	do 12 mjeseci	do 66. mjeseci	6% godišnje

U ovom dijelu važno je napomenuti da kreditna sredstva IRF-a mogu biti iskorišćena za finansiranje obrtnih sredstava do 20% kreditnih sredstava IRF-a, dok ostatak mora biti upotrijebljen za finansiranje osnovnih sredstava.

b) Kratkoročni krediti posredstvom i uz garancije poslovnih banaka

Opšti uslovi kredita predstavljeni su sljedećom tabelom.

	IZNOS KREDITA IRF-A	ROK OTPLATE	KAMATNA STOPA
Kratkoročna podrška	do 300.000 €	do 12. mjeseci	6 % godišnje (od čega 3% pripada bancii)

Namjena: finansiranje obrtnih sredstava.

¹ Prioriteti prilikom finansiranja usluga će biti projekti iz oblasti primjene novih kompjuterskih tehnologija, zdravstva i edukacije.

1.2. Direktni kreditni aranžmani

U ovom dijelu direktnih kreditnih aranžmana IRF-a predviđene su sljedeće ciljne grupe korisnika kredita kao i djelatnosti koje će biti podržane.

- ➔ *Kreditna linija za direktno kreditiranje investicionih projekata;*
- ➔ *Kreditna linija za kratkoročnu podršku malim i srednjim preduzećima.*

U slučaju direktnog aranžmana, klijent **obavezno** dostavlja sledeću dokumentaciju:

- Zahtjev za kredit;
- Rješenje o upisu u sudski registar, odnosno registar nadležnog opštinskog organa;
- Rješenje o registraciji za PDV;
- Obavještenje o razvrstavanju preduzeća – Izvod iz registra Zavoda za statistiku;
- Karton deponovanih potpisa;
- Predlog ponuđenih instrumenata obezbjeđenja (sastavni je dio Zahtjeva za kredit), ukoliko je u pitanju hipoteka priložiti i posjedovni list i list nepokretnosti.
- Komplet obrazaca za godišnje račune za poslednje tri godine (izuzev klijenata koji su izuzeti po Zakonu o računovodstvu)
- Izveštaj o izvršenoj reviziji, kod preduzeća kod kojih je Zakonom predviđena;
- Investicioni program u skladu sa propisanom metodologijom potpisan strane podnosioca zahtijeva;
- OPD1 obrazac za posljednji mjesec ovjeren od Poreske uprave – kao dokaz broja zaposlenih radnika;
- Profakture za nabavku opreme – predračune za izvođenje građevinskih radova.
- Rješenje o produžetku registracije.

Stručna služba zadržava pravo zahtijevanja dodatne dokumentacije.

a) Kreditna linija za direktno kreditiranje investicionih projekata

Direktni krediti će se odobravati u skladu sa sljedećim uslovima:

- Korisnici: preduzetici, mikro, mala i srednja preduzeća, registrovani poljoprivredni proizvođači u privatnom vlasništvu.
- Obavezno učešće investitora – minimum 50% od ukupne predračunske vrijednosti;
- Namjena sredstava: 80% kreditnih sredstava IRF-a može se upotrijebiti za nabavku osnovnih sredstava, dok se najviše 20% sredstava IRF-a može biti upotrijebljeno za obrtna sredstva (izuzev kod kratkoročnih kredita gdje se cjelokupan kredit može iskoristiti za obrtna sredstava);

Kao korisnici kreditne podrške mogu se javiti *subjekti koji zadovoljavaju kriterijume boniteta definisane politikom IRF-a (primjenjuje se na korisnike koje su u obavezi raditi završne račune i koji posluju više od godinu dana), a koji posluju u sljedećim djelatnostima:*

- ➔ *Proizvodnja;*
- ➔ *Poljoprivreda;*
- ➔ *Proizvodnja hrane;*
- ➔ *Turizam i ugostiteljstvo;*
- ➔ *Usluge.*

Opšti uslovi kredita predstavljeni su sljedećom tabelom.

	IZNOS KREDITA IRF-A	GRACE PERIOD	ROK OTPLATE	KAMATNA STOPA
Direktno kreditiranje	do 300.000 €	do 24 mjeseci	do 72. mjeseci (ne uključuje grace period)	6 % godišnje

Prilikom definisanja roka otplate i grace perioda po pojedinačnim kreditima u obzir će se uzeti visina kreditnog zaduženja kao i potencijal primarnih izvora za povraćaj kredita korisnika kredita.

Iznosa kredita za pojedinačnog korisnika zavisice od potencijala za zaduživanje i kvaliteta kolaterala svakog potencijalnog korisnika kreditnih sredstava.

Prilikom odobravanja direktnih kredita aranžmana u dijelu limita kreditnih sredstava za pojedine korisnike postojaće sljedeća ograničenja:

- ➔ start up preduzeća - maksimalan iznos kredita biti do 50.000 €,
- ➔ preduzetnici - maksimalan iznos sredstava biti do 30.000 €, i
- ➔ poljoprivredni proizvođači - maksimalan iznos kredita biti do 20.000 €.

b) Kreditna linija za kratkoročnu podršku malim i srednjim preduzećima

Kao korisnici kratkoročne kreditne podrške mogu se javiti *pravna lica – mala i srednja preduzeća* koja posluju najmanje jednu godinu i zadovoljavaju kriterijume boniteta definisane politikom Fonda u ovoj oblasti.

Opšti uslovi kredita predstavljeni su sljedećom tabelom.

	IZNOS KREDITA IRF-A	ROK OTPLATE	KAMATNA STOPA
Kratkoročna podrška	do 150.000 €	do 12 mjeseci	7 % godišnje

1.3. Odobravanje dugoročnih sredstava finansijskim institucijama kako bi se povećao potencijal za odobrenje kredita

Odobranje dugoročnih sredstava finansijskim institucijama u cilju povećanja potencijala za odobrenje kredita, ostavlja mogućnost IRF-u da ostvari saradnju sa komercijalnim bankama, mikro-finansijskim institucijama na polju obezbjeđenja povoljnih dugoročnih sredstava za finansijsku aktivnost pomenutih institucija, prvenstveno u cilju bolje podrške lokalnim biznisima. Opšti uslovi po kojima će se sredstva odobravati:

- ➔ Maksimalan iznos sredstava 1 mil € po finansijskoj instituciji;
- ➔ Rok na koji će se sredstva odobravati 6 godina;
- ➔ Kamatna stopa 4 % na godišnjem nivou.

2. GARANCIJE

Garancije za uredan povraćaj kredita će se odvijati po šemi koja je uspostavljena 2010. godine, a koja podrazumijeva odobranje garancija za uredan povraćaj kreditnih sredstava po sljedećim uslovima:

- Korisnici: Poslovne banke za kreditna sredstva odobrena postojećim i novoformiranim preduzetnicima i malim i srednjim preduzećima u privatnom vlasništvu.
- Garancije su ograničene na nove investicije.
- Učešće zajmotražioca u predračunskoj vrijednosti investicije je min 50% za start-up preduzeća i min 30% za MSP koja su već osnovana.
- Iznos kredita: MSP i preduzetnici mogu dobiti kredit između 20,000€ i 1,000,000€.
- Garancija ne može prelaziti iznos od 50% glavnice kredita.
- Period otplate: Garancije se odobravaju na period od max 8 godina.
- Naknada za garanciju: biće jednaka visini kamatne stope od 2% na godišnjem nivou, obračunavaće se mjesečno na ostatak glavnice kredita.
- Grace period u skladu sa uslovima kredita kojeg odobri poslovna banka, max do 2 godine.

3. Kriterijumi za selekciju projekata

Ukoliko Fond ne bude u mogućnosti finansirati sve dostavljene projekte koji ispunjavaju uslove da budu kreditno podržani, dinamika finansiranja će se utvrditi shodno narednoj tabeli.

Pored usklađenosti sa uslovima definisanim o Kreditnom politikom i predmetnim dokumentom i ispunjavanje svih potrebnih preduslova za finansijsku podršku svaki projekat dostavljen posredstvom i uz garancije poslovne banke i direktno IRF-u bodovaće se shodno sljedećim kriterijumima:

KRITERIJUMI	
Zaposlenost (1 bod po novo zaposlenom) – maksimalno 10	
<i>Regionalna komponenta</i>	<i>Broj bodova</i>
jug	1
centralni dio	3
sjever	5
<i>Vrsta djelatnost</i>	<i>Broj bodova</i>
Proizvodnja	10
Poljoprivreda	9
Proizvodnja hrane	8
Turizam i ugostiteljstvo	5
Usluge	4
Trgovina	1
<i>Žene i mladi u biznisu</i>	<i>Broj bodova</i>
Žena/mlađa populacija vlasnik i pokretač biznisa	10
Većina (51%) zaposlenih žene/mlađa populacija	6
Žena/mlađa populacija upravlja biznisom	3
<i>Posebne kategorije</i>	<i>Broj bodova</i>
REA populacija	10
Invalidi	10
Preduzeća članovi Inkubatora	10

4. FINANSIRANJE INFRASTRUKTURNIH I EKOLOŠKIH PROJEKATA

Infrastrukturni, ekološki i strateški projekti biće predmetom pažnje i u 2011. godini, a njihova realizacija zavisice od finansijskog potencijala koji će biti raspoloživ u ove svrhe koji će, prije svega, zavisiti od povrata prethodno odobrenih sredstava. Modeli po kojima će se realizovati ovi projekti biće direktno kreditiranje, kreditiranje posredstvom banaka, dokapitalizacija i otkup emitovanih obveznica.

Uslovi za realizaciju ovih kredita direktno:

- Maksimalan iznos 1 mil €;
- Rok otplate u slučaju kredita do 10 godina (uz mogućnost korišćenja grejs perioda do 24 mjeseca);
- Kamatna stopa 4%.
- Uslovi za realizaciju ovih kredita posredstvom banaka:
- Maksimalan iznos 2 mil €;
- Rok otplate u slučaju kredita do 10 godina (uz mogućnost korišćenja grejs perioda do 24 mjeseca);
- Kamatna stopa koja pripada IRF-u 2% (banka svoj procenat sama utvrđuje).

5. POSEBNE STIMULACIJE

U trenutnoj ekonomskoj situaciji koja se ogleda u rastu nezaposlenosti, regionalnih disproporcija u razvoju i drugih poremećaja na tržištu, nameće se potreba da se dodatno stimulišu korisnici sredstava dugoročnih kredita koji svoje projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i preduzeća koja realizacijom projekta zaposle 5 ili više novih lica. Stimulacija koja će se odobravati korisnicima dugoročnih kreditnih linija IRF-a (posredstvom banaka i direktno) odnosiće se na smanjenje kamatne stope za 1%. Ukoliko preduzeće koristi stimulacije po osnovu novozaposlenih radnika dužno je na kraju svake godine dostaviti dokaze da je zaposlilo odgovarajući broj novih lica. Na osnovu dostavljenog dokaza **Stručna služba IRF-a** će izvršiti refundaciju razlike u kamati za predmetnu godinu.

Obrađivač

Mr Nemanja Nikolić

Izvršni direktor

Predrag Poček